Проців Олег

Мисливська статистика: історія, сучасність, перспективи.

Для прийняття управлінських рішень – господарських чи суспільних необхідно оперувати інформацією, яка допоможе знайти найбільш оптимальне. Це стосується і мисливства. Ведення лісової та мисливської статистики становило предмет вивчення у Рільничій академії у Відні, заснованій у 1873 році.[1]У Галичині, яка входила до Австро-Угорської імперії, розпорядженням Міністерства рільництва Цислейтанії вперше у Європі у 1874 році було започатковане ведення статистичних даних у мисливському господарстві. У кінці XIX століття відповідальність за збір матеріалів було покладено на Львівську дирекцію лісів, а персонально обробляв дані Антоній Гуральчик – радник лісового інспектора. Інформацію він отримував від старост повітів, а ті у свою чергу – з мисливських господарств.[2]

У статистичну звітність були включені такі показники як площа мисливських ревірів, чисельність добутої дичини, оплата коштів за збитки, завдані сільськогосподарським угіддям, а також чисельність мисливських охоронців.[3] Тож не дивно, що мисливські господарства на виставках вихвалялись не лише мисливськими трофеями, але й статистикою добутої дичини. Зокрема, на виставці у Львові, яка відбулась у 1894 році, спеціально був організований стенд, на якому мисливські господарства мали можливість похвалитись чисельністю добутої дичини.[4] Слід відмітити, що в подальшому для більш точного ведення мисливської статистики орендарі права полювання

---

[1] Alegaty do sprawozdań stenograficznych drugiej sesyi ósmego periodu Sejmu Krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem z roku 1873. – Lwów, 1873, – S.

[2] Starkl J., Fiszer Z. Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. – Lwów: Wydział krajowy, 1896. – S. 2.

[3] Szczegóły statystyczne // Łowiec. – 1924. – № 2. – S. 18.

[4] Starkl J., Fiszer Z. Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. – Lwów: Wydział krajowy, 1896. – S.2.

укладали угоду з власниками земельних ділянок, на яких велось мисливське господарства, де однією з вимог було подання керівником мисливського господарства даних про добуту дичину.[5]

Про необхідність ведення статистичної звітності відзначалось і на міжнародному рівні. Зокрема, на з'їзді «Міжнародної спілки підтримки мисливства» «Office international de Dokumentation pour la Chasse" 1908 році ставилось питання про ведення мисливської статистики, яка на думку її членів, сприятиме розвитку мисливства.[6]

Виробити методологію ведення статистики у Галичині було доручено Першому польському мисливському інституті, організованому у Станіславові у 1928 році.[7] Засновник інституту – Станіслав Камоцький видав мисливський підручник об'ємом 590 сторінок, в якому висвітлив питання ведення мисливської статистики.[8] Багато тогочасних дослідників (1888) вважали, що ведення мисливської статистики має багато похибок. Для більшої точності пропонувалось обраховувати добуту дичину не у календарному році, а у мисливському сезоні, який би тривав з 1 квітня по 31 березня.[9]

Граф Владислав Спауста звертав увагу що мисливська статистика не може бути точною, вона показує лише тенденції розвитку мисливства. Найбільше, на його думку, неточною є чисельність малих популяцій тварин. Більше того, він вказував, що власники мисливських ревірів спеціально зменшували кількість добутої дичини, щоб прибіднитись і тим самим менше сплачувати за оренду права полювання власнику земельної ділянки. Він навіть вказував на таку особливість психології людини, яка постійно вважає, що

[5] Wskazówki i zasadniczy paragrafy przy zawieraniu umów na prawo polowania z władzami państwowemi lub osobami prywatnemi//Łowiec Polski. – 1924. – №11. – s.4.

[6] Łoboś S. Potrzeby naszego myśliwstwa//Łowiec – 1910. – № 20. – s. 240-242

[7] Polski instytut łowiecki//Łowiec Polski – 1928. – № 26. – s.427-429.

[8] Kamocki S. Podręcznik łowiectwa / Stanisław Kamocki. – Warszawa: Nowy świat, 1935. – 240 s.
[9] Korespondencye//Łowiec. – 1888. – №9 . – s.147

колись мисливські справи були кращими ніж у теперішній час. Саме тому дуже багато дослідників стверджують, що колись було більше дичини.[10] Крім того, вказувалось що аналіз статистичних даних у мисливстві потребує матеріальних витрат, які ніхто не компенсує.[11]

Звісно, актуальність статистичних даних щодо організації мисливського господарства не втратилась і на даний час. Так, кожен користувач мисливських угідь зобов'язаний подати в органи статистики річний звіт за формою 2-тп (мисливство), в якому вказує як економічні показники (доходи видатки, чисельність персоналу), так і чисельність популяції дичини і її добування. Незрозуміло, для чого у такому випадку ведення державного кадастру мисливських тварин, що перебувають на території України, покладається на інший державний орган, а саме: на Агенство лісових ресурсів України. Дана вимога лише дублює функції іншого державного органу виконавчої гілки влади.

Іншою інституцією, яка повинна була б допомогти веденню статистики як добутої дичини, так і кількості правопорушень у мисливському господарстві є «Щорічна контрольна картка обліку добутої дичини та порушень правил полювання». Механізм обліку добутої дичини з використанням «контрольної картки..» є неефективним, так як в державні не функціонує загальна комп'ютерна система обліку мисливців, а обмін контрольної картки проводиться лише після закінчення сезону полювання, що заважає прийняти управлінське рішення під час сезону полювання. Отримані ж результати мають більше значення для науковців та істориків. Крім того, немає механізму покарання за несвоєчасний обмін документу, а 90% всіх контрольних карток обмінюються в останній тиждень перед сезоном полювання; вести бази

---

[10] Spausta W. Z zatargów rodzinnych i z ekonomii łowieckiej/ Władysław Spausta //Łowiec. – 1893. – № 10. – S. 145-150.

[11] Starkl J., Fiszer Z. Powszechna wystawa krajowa 1894 r. i siły produkcyjne kraju: Łowiectwo i rybactwo / Juliusz Starkl, Zygmunt Fiszer. – Lwów: Wydział krajowy, 1896. – S. 28.

даних порушень правил полювання можна лише у випадку, якщо браконьєр є легальним мисливцем і отримав посвідчення мисливця. Можна також погодитись з думкою В. Нижника, який звертає увагу на ту обставину, що «жоден мисливець не прочитає що записано у контрольній картці». Ще у 2011 році на шпальтах часопису «Полювання та риболовля» він звертав увагу, що контрольні картки та посвідчення мисливця є неприйнятним джерелом для підрахунку добутої дичини.[12]

Цікаві «перли» можна знайти для себе і у статистичний звітності. Ознайомлюючись із статистичним звітом за 2010 рік, ми можемо дізнатись, що на території міста Києва є мисливські господарства площею 1572,9 тис. га, що відповідає площі мисливських угідь Хмельницької області. Звісно, що якщо є мисливські угіддя, то за ними обліковуються мисливські тварини. У Києві лише копитних тварин обліковується 8872 голови, з яких 931 голову добули. Ще більш заплутаною ситуація виглядає із статистичними даними по областях. Зокрема, у 2010 році в Івано-Франківській області всього обліковувалось 989 тис. га мисливських угідь, а в м. Івано-Франківську - 241900 га, тоді як загальна площа міста Івано-Франківська становить 8300 га. З цієї площі складаються три-чотири райони області. Найбільш абсурдним у цій ситуації є те, що на території будь-якого міста не можуть існувати мисливські господарства, в них просто зареєстровані підприємства, що їх ведуть. Добре, що сучасна людини добре ознайомлена із станом справ у статистиці, а що буде, коли історики через декілька століть будуть досліджувати мисливство і на основі статистичних даних будуть доводити, що у «2010 році на території Києва ще відбувались полювання». Звісно, кожен мисливець добре проінструктований, що ближче, ніж 200 метрів від будівлі не можна стріляти, навіть якщо вона знаходиться за межею населеного пункту, а у межах населеного пункту не те, що не можна стріляти, але й виймати з чохла зброю. Може через те виникла приказка про

[12] Нижник В. Навести лад в обліку добутої дичини /Володимир Нижник// Полювання та риболовля. – 2011. – № 8(118). – С.4.

брехню, відверту брехню та статистику, бо керуючись лише здоровим глуздом, а не статистичними даними в містах ніхто полювати не збирається.

Невже статистична система дає такий збій по всій державі? Виявляється, що ні, винен, як кажуть, людський фактор, що визначає алгоритм підрахунку. Тож відповідно до заданого алгоритму, коли мисливські угіддя знаходяться в Івано-Франківській області, а офіс господарства – у Києві, автоматично до міста Києва зараховують не лише сплату податків, соціальних внесків, але й площі мисливських господарств та добутих мисливських тварин. Хочеться також звернути увагу на той факт, що статистичні показники щодо чисельності дичини не враховують дані із національних парків, заповідників, тощо. Тож дуже багато дослідників, вказуючи чисельність популяції мисливських видів тварин, беруть до уваги лише дані з мисливських господарств.

Тож, підсумовуючи викладене, надіємось, що анонсоване державною владою реформування державного управління торкнеться також і мисливської статистики, коли ми зможемо взяти до рук статистичний довідник і щось у ньому зрозуміти, та відповідно прийняти зважене управлінське рішення, яке зможе вплинути на ефективність ведення мисливського господарства.

Проців О.Р. Мисливська статистика: історія та сучасність / Олег Проців / Полювання та риболовля. – 2014. – №3 (149) березень. – С. 2.